

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

RADA

ODPORÚČANIE RADY

z 15. februára 2016

týkajúce sa integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce

(2016/C 67/01)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkom 148 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Po finančnej a hospodárskej kríze v rokoch 2008 – 2009 miera nezamestnanosti v Únii vzrástla na historicky vysokú úroveň. V súčasnosti klesá, ale dlhodobá nezamestnanosť zostáva veľmi vysoká. Dlhodobá nezamestnanosť postihuje každý členský štát v rôznej miere, hlavne preto, že vplyv krízy nie je rovnomerný a makroekonomická situácia, hospodárska štruktúra a fungovanie trhu práce sa líšia v jednotlivých členských štátoch.
- (2) Po rokoch utlmeného rastu a obmedzenej tvorby pracovných miest sa v roku 2014 dlhodobá nezamestnanosť definovaná Eurostatom ako počet osôb, ktoré sú bez práce a najmenej jeden rok si aktívne si hľadajú zamestnanie, týkala viac než 12 miliónov pracovníkov, alebo 5 % aktívneho obyvateľstva Únie, pričom 62 % z nich bolo bez zamestnania najmenej dva po sebe nasledujúce roky.
- (3) Dlhodobá nezamestnanosť ovplyvňuje osoby, ktoré sú ňou postihnuté, znižuje potenciálny rast hospodárstiev Únie, zvyšuje riziko sociálneho vylúčenia, chudoby a nerovnosti a zvyšuje náklady na sociálne služby a zaťaženie verejných financií. Dlhodobá nezamestnanosť vedie k strate príjmov, zhoršeniu zručností, vyššiemu výskytu zdravotných problémov a nárastu chudoby domácností.
- (4) Osoby najviac ohrozené dlhodobou nezamestnanosťou sú ľudia s nedostatočnými zručnosťami alebo nízkou kvalifikáciou, štátni príslušníci tretích krajín, osoby so zdravotným postihnutím a znevýhodnené menšiny, napríklad Rómovia. Predchádzajúce zamestnanie jednotlivca takisto zohráva dôležitú úlohu, pretože v niektorých krajinách sú sektorové a cyklické aspekty kľúčovými faktormi vysvetľujúcimi pretrvávajúcu dlhodobú nezamestnanosť.
- (5) V dôsledku neúspešnej snahy nájsť si zamestnanie každoročne stratí motiváciu a prestane byť aktívna takmer pätina dlhodobo nezamestnaných osôb v Únii. Keďže prekážky integrácie do trhu práce sú rôzne a často sa hromadia, vyžaduje si integrácia do trhu práce prispôsobený, individualizovaný prístup a koordinované poskytovanie služieb.
- (6) Dlhodobo nezamestnané osoby predstavujú polovicu z celkového počtu nezamestnaných osôb v Únii, ale menej ako pätinu účastníkov na aktívnych opatreniach na trhu práce. Podobne sa dávky v nezamestnanosti vzťahujú na nízky podiel dlhodobo nezamestnaných (v priemere 24 %).
- (7) Mali by sa zlepšiť a zefektívniť investície do ľudského kapitálu s cieľom poskytnúť väčšiemu počtu ľudí kvalitné a relevantné zručnosti a kompetencie, riešiť nedostatok zručností a položiť základy hladkého prechodu zo vzdelávania do práce a zachovania zamestnateľnosti. Zlepšenie výkonnosti a relevantnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy pomôže znížiť počet novo nezamestnaných osôb. Na tento účel by sa mali modernizovať systémy vzdelávania a odbornej prípravy v súlade s európskym semestrom, závermi Rady z 12. mája 2009 o strategickom rámci pre európsku spoluprácu vo vzdelávaní a odbornej príprave (ET 2020) ⁽¹⁾ a odporúčaním Európskeho parlamentu a Rady 2006/962/ES z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 119, 28.5.2009, s. 2.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006, s. 10.

- (8) S cieľom vypracovať koordinovanú stratégiu zamestnanosti sa v usmerneniach politik zamestnanosti členských štátov na rok 2015 ⁽¹⁾ vyzýva na výrazné zníženie dlhodobej a štruktúrálnej nezamestnanosti prostredníctvom komplexných a vzájomne sa posilňujúcich stratégií, ktoré zahŕňajú individualizovanú aktívnu podporu návratu na trh práce.
- (9) Zatiaľ čo členské štáty majú naďalej právomoc zvoliť si opatrenia trhu práce, ktoré najlepšie vyhovujú ich individuálnej situácii, v usmerneniach sa členské štáty vyzývajú, aby podporovali zamestnateľnosť investovaním do ľudského kapitálu, a to účinnými a efektívnymi systémami vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré zvyšujú úroveň zručností pracovnej sily. V usmerneniach sa tiež členské štáty konkrétne vyzývajú, aby podporovali systémy učenia sa pracou, napríklad duálne vzdelávanie, a modernizovali odbornú prípravu. V usmerneniach sa všeobecnejšie požaduje, aby členské štáty brali do úvahy zásady flexiistoty a posilnili aktívne opatrenia na trhu práce zlepšením ich efektívnosti, zacielenia, dosahu, rozsahu a vzájomného pôsobenia s podporou príjmu a poskytovaním sociálnych služieb.
- (10) Opatrenia navrhované v tomto odporúčaní by mali byť v plnom súlade s odporúčaniami pre jednotlivé krajiny vydanými v kontexte európskeho semestra a ich vykonávanie by malo prebiehať v plnom súlade s pravidlami Paktu stability a rastu.
- (11) Odporúčanie Komisie 2008/867/ES z 3. októbra 2008 o aktívnom začleňovaní osôb vylúčených z trhu práce ⁽²⁾ stanovuje integrovanú komplexnú stratégiu aktívneho začleňovania osôb vylúčených z trhu práce, ktorá je kombináciou primeranej podpory príjmu, inkluzívnych trhov práce a prístupu ku kvalitným službám. Jej cieľom je uľahčiť integráciu do udržateľného kvalitného zamestnania osôb, ktoré môžu pracovať, a poskytnúť im prostriedky postačujúce na dôstojný život.
- (12) Európsky sociálny fond je hlavným finančným nástrojom Únie na riešenie dlhodobej nezamestnanosti. Na obdobie rokov 2014 – 2020 členské štáty vyčlenili značné finančné prostriedky na podporu integrácie dlhodobo nezamestnaných do trhu práce. Iné fondy, ako je Európsky fond regionálneho rozvoja a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka, takisto môžu dopĺňať opatrenia financované z Európskeho sociálneho fondu v súlade s rozdelením prostriedkov na príslušné investičné priority na roky 2014 – 2020, predovšetkým podporou tvorby pracovných miest, modernizáciou verejných služieb zamestnanosti a odborného vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania. V tomto rámci by sa v príslušných budúcich rokoch malo zväziť, ako ďalej posilniť integráciu do trhu práce pre dlhodobo nezamestnaných.
- (13) V odporúčaní Rady z 20. decembra 2012 o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia ⁽³⁾ sa vyzádauje prijatie opatrení s cieľom poskytnúť jednotlivcom možnosť preukázať, čo sa naučili mimo formálneho vzdelávania a odbornej prípravy.
- (14) Závery Európskej rady z 14. – 15. marca 2013 zdôraznili, že riešenie nezamestnanosti je najdôležitejšou sociálnou výzvou, ktorej čelíme a že veľmi dôležité znížiť dlhodobú nezamestnanosť a zaistiť plnú účasť starších pracovníkov.
- (15) Dlhodobá nezamestnanosť bola Európskym parlamentom označená za hlavnú prekážku rastu.
- (16) Malo by sa vyvinúť intenzívne úsilie o integráciu do trhu práce v prípade tých, ktorých dlhodobá nezamestnanosť postihuje najviac, a to pri zohľadnení vnútroštátnych postupov. Toto úsilie by sa malo vyvíjať spoločne so zlepšovaním evidencie u služieb zamestnanosti a iných príslušných agentúr s cieľom riešiť nedostatočný dosah podporných opatrení. Krajiny s vysokým počtom evidovaných dlhodobo nezamestnaných osôb môžu vo svojom úsilí uprednostniť tých, ktorí sú už zaevidovaní.
- (17) Z hľadiska efektívnosti a účinnosti by bolo vhodné uplatniť prístup prevencie. Mali by sa posilniť a podľa potreby doplniť opatrenia zamerané na prevenciu a aktiváciu zamerané predovšetkým na začiatok obdobia nezamestnanosti. Osobitné opatrenia zamerané na evidovaných dlhodobo nezamestnaných by sa mali prijímať najneskôr v čase, keď obdobie ich nezamestnanosti dosiahne 18 mesiacov, pretože v mnohých členských štátoch sa podporné mechanizmy a služby pre túto špecifickú skupinu menia práve v tejto fáze.
- (18) Individualizované prístupy v súvislosti s podporou dlhodobo nezamestnaných by sa mali zameriavať na odstránenie prekážok vedúcich k pretrvávajúcej nezamestnanosti a na aktualizáciu a dopĺňanie počiatočného posúdenia pri evidencii. Dlhodobu nezamestnanosť osoby to nasmeruje k podporným službám v dostatočnej miere prispôbeným ich individuálnym potrebám, ako sú poradenstvo týkajúce sa dlhov, pomoc pri zaradení sa do života, sociálne podporné služby, služby starostlivosti, integrácia migrantov, podpora na bývanie a dopravu, ktorých cieľom je odstrániť prekážky brániace zamestnaniu a umožniť týmto osobám dosahovať jasné ciele vedúce k zamestnaniu.

⁽¹⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2015/1848 z 5. októbra 2015 o usmerneniach politik zamestnanosti členských štátov na rok 2015 (Ú. v. EÚ L 268, 15.10.2015, s. 28).

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 307, 18.11.2008, s. 11.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 398, 22.12.2012, s. 1.

- (19) Zapojenie zamestnávateľov do integrácie dlhodobo nezamestnaných osôb je mimoriadne dôležité a malo by sa podporovať poskytovaním špecializovaných služieb zo strany služieb zamestnanosti spolu s cieľovými finančnými stimulmi a zapojením sociálnych partnerov. Výraznejšia angažovanosť zamestnávateľov, doplnená o opatrenia na posilnenie tvorby pracovných miest v hospodárstve, môže ďalej zvýšiť účinnosť integračných opatrení.
- (20) Nedávne politické iniciatívy, ako napríklad odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí⁽¹⁾, si vyžadujú partnerstvo fungujúce ako nový spôsob implementácie sociálnej politiky a politiky zamestnanosti. Poskytovanie koordinovaných služieb má zásadný význam, najmä v členských štátoch, v ktorých je zodpovednosť za podporu dlhodobo nezamestnaných rozdelená medzi verejné služby zamestnanosti, agentúry sociálneho zabezpečenia a miestne samosprávy.
- (21) Dohoda o pracovnej integrácii, navrhnutá tak, aby zohľadňovala individuálnu situáciu dlhodobo nezamestnanej osoby, by mala obsahovať informácie o súbore individualizovaných opatrení dostupných na vnútroštátnej úrovni (napríklad v oblasti trhu práce, vzdelávania, odbornej prípravy a sociálnych podporných služieb), ktoré majú dlhodobo nezamestnanej osobe poskytnúť podporu a napomôcť jej pri prekonávaní konkrétnych prekážok zamestnania. V takých dohodách by sa mali vymedziť ciele, časový plán, povinnosti dlhodobo nezamestnanej osoby a ponuka poskytovateľa alebo poskytovateľov služieb a tiež by sa v nich mali uviesť integračné opatrenia, ktoré sú k dispozícii.
- (22) V opatreniach navrhovaných v tomto odporúčaní by sa mala zohľadniť rôznorodosť členských štátov a ich odlišné východiskové pozície z hľadiska makroekonomickej situácie, miera dlhodobej nezamestnanosti, ako aj ich miera fluktuácie, inštitucionálne usporiadanie, regionálne rozdiely a kapacita rôznych účastníkov na trhu práce. Uvedené opatrenia by mali dopĺňať a výraznejšie posilňovať politický prístup, ktorý v súčasnosti uplatňujú mnohé členské štáty, najmä zavedením flexibilných prvkov, ako je individualizovaný prístup a koordinované poskytovanie služieb, ako aj zapojením zamestnávateľov.
- (23) Týmto odporúčaním sa náležite dodržiavajú, posilňujú a podporujú základné práva stanovené predovšetkým v článku 29 a článku 34 Charty základných práv Európskej únie,

ODPORÚČA ČLENSKÝM ŠTÁTOM:

Podporovať evidenciu uchádzačov o zamestnanie a väčšiu mieru orientácie integračných opatrení na trh práce, okrem iného aj prostredníctvom užšieho prepojenia so zamestnávateľmi.

Zabezpečovať individuálne posudzovanie pre evidované dlhodobo nezamestnané osoby.

Ponúkať konkrétnu dohodu o pracovnej integrácii najneskôr v čase, keď obdobie nezamestnanosti dlhodobo nezamestnanej osoby dosiahne 18 mesiacov. Na účely tohto odporúčania sa dohodou o pracovnej integrácii rozumie písomná dohoda medzi evidovanou dlhodobo nezamestnanou osobou a jednotným kontaktným miestom, ktorej cieľom je uľahčiť uvedenej osobe prechod do zamestnania na trhu práce.

Na tento účel odporúča:

Evidencia

1. Podporovať evidenciu uchádzačov o zamestnanie u služieb zamestnanosti, najmä prostredníctvom lepšieho poskytovania informácií o dostupnej podpore.

Individuálne posudzovanie a prístup

Služby zamestnanosti spolu s ostatnými partnermi podporujúcimi integráciu do trhu práce poskytujú dotknutým osobám individualizované poradenstvo.

2. Zabezpečiť, aby sa evidovaným dlhodobo nezamestnaným osobám ponúкло hĺbkové individuálne posúdenie a poradenstvo najneskôr v čase, keď obdobie ich nezamestnanosti dosiahne 18 mesiacov. Toto posúdenie by sa malo týkať vyhliadok ich zamestnatelnosti, prekážok zamestnanosti a predchádzajúceho úsilia nájsť si zamestnanie.
3. Informovať evidované dlhodobo nezamestnané osoby o pracovných ponukách a dostupnej podpore v rôznych odvetviach hospodárstva a podľa potreby v rôznych regiónoch a iných členských štátoch, najmä prostredníctvom Európskych služieb zamestnanosti (EURES).

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 120, 26.4.2013, s. 1.

Dohody o pracovnej integrácii

Evidovaným dlhodobo nezamestnaným osobám, na ktoré sa nevzťahuje záruka pre mladých ľudí, sa dohoda o pracovnej integrácii ponúka najneskôr v čase, keď obdobie ich nezamestnanosti dosiahne 18 mesiacov. Dohoda by mala obsahovať minimálne individuálnu ponuku služieb zameraných na získanie zamestnania a určenie jednotného kontaktného miesta.

4. Zamerať sa na konkrétne potreby evidovaných dlhodobo nezamestnaných osôb prostredníctvom dohody o pracovnej integrácii, v ktorej sa kombinujú relevantné služby a opatrenia poskytované rôznymi organizáciami.
 - a) V dohode o pracovnej integrácii by sa mali podrobne opísať jasné ciele, časový plán a povinnosti, ktoré musí evidovaná dlhodobo nezamestnaná osoba splniť, ako napríklad vyvíjať aktívne úsilie o nájdenie zamestnania, prijať ponuky vhodnej práce a aktívne sa zúčastňovať na opatreniach týkajúcich sa vzdelávania alebo odbornej prípravy, rekvifikácie alebo zamestnania.
 - b) V dohode o pracovnej integrácii by sa tiež mala podrobne opísať ponuka poskytovateľa alebo poskytovateľov služieb dlhodobo nezamestnanej osobe. V závislosti od dostupnosti pomoci v jednotlivých členských štátoch a na základe individuálnych okolností evidovanej dlhodobo nezamestnanej osoby by dohoda o pracovnej integrácii mohla zahŕňať: pomoc pri hľadaní zamestnania a po jeho získaní; potvrdzovanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia; pomoc pri zaradení sa do života; poradenstvo a usmerňovanie; vzdelávanie; odborné vzdelávanie a prípravu; pracovné skúsenosti; sociálnu podporu; vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve; zdravotnú starostlivosť a služby dlhodobej starostlivosti; poradenstvo týkajúce sa dlhov; a podporu na bývanie a dopravu.
 - c) Dohoda o pracovnej integrácii by sa mala pravidelne monitorovať vzhľadom na zmeny v osobnej situácii evidovanej dlhodobo nezamestnanej osoby a v prípade potreby by sa mala upraviť tak, aby sa ňou podporoval prechod uvedenej osoby do zamestnania.
5. Zaviesť opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie kontinuity a určiť jednotné kontaktné miesto zodpovedné za podporovanie evidovaných dlhodobo nezamestnaných osôb prostredníctvom ponuky koordinovaných služieb zahŕňajúcich dostupné služby zamestnanosti a sociálne podporné služby. Toto kontaktné miesto môže vychádzať z rámca medziinstitucionálnej koordinácie a/alebo sa môže určiť v rámci existujúcich štruktúr.

Uľahčiť hladký a bezpečný prenos relevantných informácií o histórii podpory poskytovanej evidovaným dlhodobo nezamestnaným osobám a individuálnych posúdení medzi relevantnými poskytovateľmi služieb v súlade s právnymi predpismi o ochrane údajov, a zabezpečiť tak kontinuitu služieb.

Umožniť ľahšie odovzdávanie relevantných informácií o voľných pracovných miestach a príležitostiach odbornej prípravy zapojeným poskytovateľom služieb a zabezpečiť, aby sa tieto informácie dostali k dlhodobo nezamestnaným osobám.

Užšie vzťahy so zamestnávateľmi

6. Podporovať a rozvíjať partnerstvá medzi zamestnávateľmi, sociálnymi partnermi, službami zamestnanosti, orgánmi štátnej moci, sociálnymi službami a poskytovateľmi vzdelávania a odbornej prípravy, aby poskytovali služby, ktoré budú lepšie zodpovedať potrebám podnikov a evidovaných dlhodobo nezamestnaných osôb.
7. Rozvíjať služby pre zamestnávateľov, napríklad monitorovanie voľných pracovných miest, podpora pri umiestňovaní uchádzačov, mentorstvo a odborná príprava na pracovisku a podpora po nástupe do zamestnania s cieľom uľahčiť opätovnú pracovnú integráciu evidovaných dlhodobo nezamestnaných osôb.
8. Zamerať akékoľvek finančné stimuly na systémy podpory integrácie do trhu práce, napríklad dotácie na nábor pracovníkov a zníženie príspevkov na sociálne poistenie, s cieľom zvýšiť počet pracovných príležitostí pre evidované dlhodobo nezamestnané osoby.

ODPORÚČA ČLENSKÝM ŠTÁTOM A KOMISII:

Posudzovanie a monitorovanie

9. V rámci Výboru pre zamestnanosť a v úzkej spolupráci s Výborom pre sociálnu ochranu v súvislosti s poskytovaním sociálnych služieb a zabezpečovaním príjmu monitorovať vykonávanie tohto odporúčania prostredníctvom viacstranného dohľadu v rámci európskeho semestra, ako aj prostredníctvom rámca spoločného hodnotenia indikátorov. Toto monitorovanie by sa malo zamerať na mieru, v akej evidované dlhodobo nezamestnané osoby opätovne získali zamestnanie, či je ich integrácia do trhu práce udržateľná a ako sú využívané dohody o pracovnej integrácii. K tomuto monitorovaniu by mala prispievať aj európska sieť verejných služieb zamestnanosti.

10. Podporovať posudzovanie výkonnosti verejných služieb zamestnanosti v súvislosti s integráciou evidovaných dlhodobo nezamestnaných osôb do trhu práce, výmenu skúseností a osvedčených postupov v procese referenčného učenia v rámci európskej siete verejných služieb zamestnanosti zriadenej podľa rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 573/2014/EÚ z 15. mája 2014 o posilnenej spolupráci medzi verejnými službami zamestnanosti (VSZ) ⁽¹⁾.
11. Spolupracovať na čo najlepšom využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov, najmä Európskeho sociálneho fondu, Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka v súlade s príslušnými investičnými prioritami programov na roky 2014 – 2020.

ODPORÚČA KOMISII:

12. Podporovať a koordinovať dobrovoľné iniciatívy a aliancie spoločností zapojených do udržateľnej integrácie dlhodobo nezamestnaných osôb do trhu práce.
13. Podporovať projekty sociálnej inovácie na integráciu dlhodobo nezamestnaných osôb do trhu práce, najmä prostredníctvom osi Progress v programe Únie v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie (EaSI);
14. V spolupráci s členskými štátmi a na základe konzultácií s dotknutými zainteresovanými stranami vyhodnotiť opatrenia prijaté v nadväznosti na toto odporúčanie a predložiť Rade do 15. februára 2019 správu o uvedenom hodnotení.

V Bruseli 15. februára 2016

Za Radu

predseda

M.H.P. VAN DAM

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 159, 28.5.2014, s. 32.